

DISCUSSIONS AMB TROTSKI

(III) El problema rus

Lev Trotski

25 de març de 1938

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “Discusiones con Trotsky. [III] El problema ruso.”, en, *Escritos*, Tom IX, Volum 2, Editorial Pluma, Bogotà, 1977, 438-450.

Trotski: És molt difícil dir quelcom concret sobre l'evolució de les relacions socials en la Unió Soviètica, quelcom nou, perquè en els darrers anys les dades i les estadístiques s'han tornat cada vegada més falses, més fictícies que mai. Tenim absolutament els mateixos fraus en la premsa que en el tribunal. La premsa és completament falsa en relació a la conformació social de la Unió Soviètica. Els resultats de l'últim cens foren cremats; no sé si les notícies han arribat a la premsa nord-americana, la qual cosa té una gran importància.

En *La revolució traïda* critiqué les estadístiques, les dades que tenien el propòsit d'ocultar l'estratificació social, el salari d'un buròcrata i d'un obrer, el d'un camperol i el de l'administrador d'un *kolkhoz*, o el nombre de servents domèstics. Suppose que no hi ha menys de cinc milions de famílies burocràtiques i aristòcrates en els *kolkhoz* que tenen servents domèstics, i en les aldees tenen dos o tres més, que inclouen un xofer i una dida per als xiquets; es tracta d'una classe social de servents al servei de la capa més alta i tot açò no s'inclou en l'informe del cens.

Al gener es féu un cens i el món s'assabentà d'un decret especial per a cremar-lo fet per “trotskistes, falsificadors, enemics del poble”, etcètera. I la cosa més elemental, la mesura més important de la situació de la Unió Soviètica, la xifra de la població, no es publicà. Walter Krivitski forní una explicació completa de l'assumpte a la premsa francesa i el periòdic de Miliukov també la publicà. Hi hagué una disminució altíssima en el [creixement] de la població. La població creix en tres milions anualment.

Shachtman: Quan fou l'últim cens?

Trotski: En la dècada del 20 i també aleshores mostrà el mateix increment i la població s'estimava llavors en 117 o 118 milions. Però Krivitski sosté que el cens de l'any passat ha demostrat que hi havia només 130 milions. El resultat d'açò és una catàstrofe total perquè és el millor examen de les condicions de

vida del poble. Aquest número indica que la col·lectivització, deportació, assassinat de milers de camperols i la fam i l'epidèmia en 1931-1932 han afectat a milions. Crec que açò és només part de la veritat. Indica que les condicions normals són pèssimes, que la mortalitat és altíssima, que la població no augmenta en tres milions anualment sinó en un i aquest és el balanç de tot el període de la "gran felicitat i prosperitat" proclamada pel plans quinquennals.

En *La revolució traïda* usí les dades dels periòdics locals que Sedov m'havia guardat i que permeteren establir parcialment la veritat. Des d'aqueixa època no es pot trobar en la premsa cap aproximació concreta a la realitat. En el periòdic de Miliukov a París trobí un article molt interessant, una entrevista amb un semitrotskista el nom del qual no es publicà; crec que és Walter Krivitski, que s'inclina cap a la democràcia burgesa, en la qual declara que la situació del camperol millora però que la de l'obrer és pèssima; que el repartiment dels ingressos nacionals que sistemàticament està a favor dels camperols, està contra els obrers. Això és veritat si entenem per camperols a l'aristocràcia de la granja col·lectiva; la situació de l'administrador s'apropa a la d'un patró; és un mercader perquè el granger col·lectiu té almenys el dret de comprar i vendre part del material en el mercat. L'administrador és un semifuncionari i un semipatró. Les seues entrades són molt importants; i al mateix temps és un representant de la GPU. Poden imaginar-se el poder que es concentra en tal administrador. La situació del treballador de la granja, com en les fàbriques, és totalment diferent i la relació de forces econòmiques canvia ara a favor de la capa més alta, el granger col·lectiu. Açò significa un agreujament de l'estratificació social. Al mateix temps, la burocràcia concentra el poder econòmic a les seues mans.

Els Judicis de Moscou són una de les expressions d'aquest procés i les contradiccions polítiques reflecteixen, naturalment, les condicions socials. La burocràcia té una por tremenda de la població, un odi major del que tenia el tsar, perquè la població té la tradició de dues revolucions i no és tan analfabeta. En la població també hi ha antagonismes socials i friccions polítiques. Els antagonismes interns de la burocràcia són molt importants; els judicis en són una expressió directa; part de la burocràcia ha exterminat l'altra.

Shachtman: Per què?

Trotski: Perquè el descontentament de les masses produeix corrents diferents àdhuc en la burocràcia. Un sector diu: "fem algunes concessions", i l'altre diu, "no". Com en totes bandes, la pressió de les masses produeix la desintegració de la casta dirigent. És difícil precisar les diferències polítiques de la burocràcia, però hi ha un bon índex d'açò en els Judicis de Moscou. Alguns desitgen restaurar el capitalisme; altres hi estan contra. Les acusacions tenen un significat simbòlic.

Un altre incident, petit en grandària però extremadament instructiu, indica, les diferències: les persones que han trencat amb Moscou. Tinguérem a Reiss, Barmin, un representant a Grècia, Krivitski, que fou el cap de tot l'espionatge militar a Alemanya (hi hagué només quatre o cinc de la importància de Krivitski) i després Butenko, que fugí de Romania a Itàlia. Sabem que el personal diplomàtic el seleccionaren i porgaren almenys deu vegades durant els darrers anys i vostès saben quants deposaren i assassinaren i, no obstant, després de la gran porga n'escaparen quatre. Aquest és un alt percentatge; demostra que les forces centrífugues de la burocràcia són tremendes. No es tracta de quatre desconeguts que ens trobem al carrer: un era ministre a Grècia, un altre cap del servei secret en Alemanya, Reiss era del mateix nivell de Krivitski, quasi de la mateixa importància. Ara vegem la filiació política d'aquestes gents: Reiss es declarà, immediatament, a favor de la Quarta Internacional; Barmin continua essent amistós; Krivitski s'orienta cap a la democràcia burgesa (està relacionat amb els menxevics, liberals; trencà totes les relacions amb nosaltres, especialment després de la mort del nostre fill que per a ell fou un pretext); Butenko es tornà feixista. Tanmateix ésser poques, aquestes quatre persones són extremadament simptomàtiques, elles són l'arc iris de tots els colors polítics dins de la mateixa burocràcia. Açò explica per què Stalin passà prompte de l'aparell del partit a la GPU. Ara no és el Politburó sinó Stalin-Iezov. Un membre del Politburó pot ésser mencionat per un acusat en judici i portat; en tinguérem un exemple en Rudzutak: era un candidat al Politburó, que segurament no fou mencionat per aquest sinó per Iezov.

Després hi ha un problema important per a nosaltres, que fou àmpliament discutit per la Guàrdia Blanca russa: si hi ha o no trotskistes a Rússia. Fins a Victor Serge afirmà que Stalin, amb raó, exagera obertament el nombre de trotskistes. La gent que arriba de Rússia afirma que només hi ha tendències dretanes en la Unió Soviètica, no esquerranes, i el trotskisme és només un fantasma. Açò és al mateix temps fals i vertader: és veritat que dins de la inèrcia creixen les tendències de dreta i fins i tot es veuen de feixistes. La base social de les masses és molt diferent. Però si prenem un jove buròcrata aïllat és un tipus totalment feixista: no té la tradició de la Revolució d'Octubre. Només és disciplinat, disciplinat per a disparar, disciplinat per a porgar i disciplinat per a fer judicis, tot per la glòria de la pàtria. Personatges com Butenko són importants en els rengles dels buròcrates. El percentatge de camarades com Reiss és molt petit. En les masses les tendències són més elementals però es dirigeixen contra la burocràcia, contra la nova aristocràcia; en aquest sentit són trotskistes. No són vertaders trotskistes però les seues actituds coincideixen en la crítica essencial i general. Simplement el problema és no poder establir relacions a causa del règim totalitari.

Podem veure molt clarament la mateixa cosa a Espanya. Les masses obreres al juliol de 1936 es movien absolutament cap a la nostra direcció però els nostres

camarades eren molt pocs i en la mesura en què el POUM reflectia un poc el moviment en les masses, hom l'anomenà trotskista. Aqueixa és la raó de l'odi terrible contra nosaltres.

Crec que el terrorisme individual és inevitable a Rússia. Amb els seus judicis provoquen terrorisme de la mateixa manera que ho féu el tsar. És impossible imaginar que no hi haja algun germà o germana dels milers d'afusellats que mate un buròcrata. Aquests fan tot allò que es puga per tal d'abolir la tradició marxista contra el terrorisme; la tendència de l'individu cap aquest es propaga amb els judicis. Colliran allò que han sembrat en la forma d'un terrorisme individual. Això és absolutament possible perquè no hi ha un partit per al moviment de masses. Els actes terroristes són nombrosos en les províncies. Nikolaev, el personatge que matà a Kirov, és desconegut (tal vegada ho féu per una raó general, una dona). Slutski, que fou cap del servei de la GPU en l'estranger, li digué a Krivitski, que li preguntà la raó per la qual Nikolaev ho féu: "No pregunte, és massa enigmàtic; és millor no preguntar." Després li digué que Stalin sortí cap a Leningrad i dirigí la primera investigació dels assassinats a fi de donar l'orientació necessària a la investigació.

Shachtman: Ho hem discutit moltes vegades entre nosaltres: com és que Stalin no ha estat assassinat en l'última època?

Trotsky: Hi ha dues raons: 1) Els elements seriosos i honrats que creuen que res pot assolir-se amb això i diuen, "qui el reemplaçarà? Molotov? Ell és millor?" 2) Personalment està molt ben protegit. Cap dels tsars ho estigué tant. Però malgrat tot, la pressió des de dalt i des de baix és tan terrible que poden presentar-se explosions terroristes en el pròxim període. És molt dubtós que puguen canviar quelcom fonamentalment; poden accelerar l'enderrocament de la camarilla de Stalin, però a favor d'elements que conscientment són més burgesos i que tampoc estan preparats. No podem esperar que els elements revolucionaris puguen utilitzar accions com ho feren en la lluita contra el tsar. Rebutjàvem el mètode dels social-revolucionaris; però cada vegada que es cometia un acte terrorista declaràvem simpatitzar amb els social-revolucionaris, explicàvem les raons, mobilitzant el sentiment contra el tsar. Ara no tenim cap organització que puga fer aqueixa propaganda.

En un principi, la guerra inevitablement enfortiria la posició de Stalin en el sentit que l'esperit d'autopreservació de la burocràcia i del poble donarien un nou esperit a la banda de *Kremlin*. Però durant la guerra succeirà el mateix que en altres països. La desintegració del règim i la guerra significaran la mort inevitable d'aquell. Quin règim el reemplaçarà és part del problema general. Si la guerra produeix una revolució als països capitalistes, aleshores la caiguda de la camarilla stalinista serà només un episodi secundari de la guerra, a menys que siga reemplaçada immediatament per organitzacions obreres (soviets). Si admetem per un moment la hipòtesi que la guerra significaria el final de la

nostra civilització, llavors Rússia caurà naturalment. Però això no és molt probable. L'agonia mortal del stalinisme, escrivim, i no és una exageració, també significa la mort de la Komintern. No sols és possible sinó probable, quasi segur que la Komintern acabarà la seua carrera, com a moviment vigorós, abans de la caiguda definitiva de la camarilla del *Kremlin* en la Unió Soviètica. Però fins a cert punt açò depèn també de la nostra pròpia política.

Què és la Komintern? Està formada per tres corrents: 1) l'aparell que es compon de brivalls i alguns fanàtics; 2) els intel·lectuals petit burgesos atrets durant aquest període; 3) els treballadors, la part més important, que foren atrets cap al partit anteriorment. Ara és possible que una part dels dos primers corrents (l'aparell i els intel·lectuals) se'n vaja cap als lovestonistes; per a ells és molt difícil apropar-se a nosaltres (i espere que no siguem massa hospitalaris amb els funcionaris i els intel·lectuals) només he de repetir que hem d'establir regles molt estrictes respecte a ells, almenys per un període de prova d'un any.

Amb relació al tercer corrent, l'obrer del partit stalinista, l'obrer que no és un funcionari sinó un membre de base, si avui encara hi roman, no és perquè recolze els Judicis de Moscou sinó perquè té un sentiment molt més profund de devoció, de gratitud i és psicològicament més estable. Roman en el partit malgrat tot. En la seua modèstia, diu que no entén. És possible que els intel·lectuals es retiren del partit primer que els obrers; però quan els obrers se'n vagen, vindran ràpidament cap a nosaltres, no cap als lovestonistes.

Per això és important tenir nuclis dins del partit stalinista, per a instruir i preparar alguns elements i per tal d'aconseguir informació. Crec que no tenim tal informació ara i que és absolutament necessari organitzar tot un equip per a lluitar contra els stalinistes dins del partit, naturalment sota la direcció del nostre partit. Cal tenir camarades que primer aconseguisquen la informació, estudien tota la premsa stalinista des del següent punt de vista: què està passant en el partit, els conflictes, les expulsions, etcètera. Després col·locar agents en el partit, agents en el bon sentit. Crec que dins dels seus equips, en els aparells, la diferenciació entre el personal tècnic i els grans dirigents és molt aguda. Browder és una caricatura de Stalin, el servei tècnic es compon de personalitats absolutament insignificants. Podem trobar elements començant pel porter. Possiblement el porter és un agent de la GPU; molt bé, llavors un altre amb un lloc de menor responsabilitat, per exemple un dels mecanògrafs. Hi ha mecanògrafs prou privilegiats que pertanyen al servei de Browder i de la GPU però n'hi ha d'altres en treballs completament tècnics que són oblidats del tot; hem de trobar els nostres agents ací, sistemàticament buscar aquesta gent, penetrar, cercar, entrar en contacte amistós amb l'obrer comunista i després, a poc a poc, crear un servei d'informació.

Cannon: Quina classe de camarada posaria vostè al front d'aqueix treball? Quines característiques ha de posseir?

Trotsky: Seria bo un camarada com Abern. Mai l'he vist, no el conec, però em dóna aqueixa impressió. És un camarada que pot fer un treball sistemàtic; ha de tenir col·laboradors joves. Les dones dedicades poden ser útils, però han d'ésser dones intel·ligents, elles tenen altres mètodes d'entrar en relació amb elements obrers comunistes.

Shachtman: Això significa que cal enviar gent dins del Partit Comunista?

Trotsky: Sí, si és possible. Vostè coneix l'exemple de França. La joventut russa vingué amb l'objectiu de guanyar-se la joventut socialista. Tingueren una reunió secreta, però la secretària de Fred Zeller era camarada nostra. Tinguérem una discussió amb ella i li demanàrem que publicés la transcripció taquigràfica immediatament. S'ho pensà dues vegades però al final consentí en publicar-la. Després que publicàrem això, ens guanyàrem tota la joventut. Zeller vacil·là, però les bases immediatament mostraren la més calorosa simpatia cap a nosaltres i després Zeller vingué amb elles.

Cannon: La transcripció taquigràfica fou publicada sense autorització?

Trotsky: Clar. Després Fred Zeller digué, "la meua secretària ha estat més intel·ligent que jo". Una qüestió força important en la lluita contra els stalinistes és la que es refereix a la guerra. Crec que ací la Reforma Ludlow és molt important; és la pedra de toc encara que, naturalment, no és prou. I la Reforma Ludlow rep deu vegades més importància si els stalinistes la recolzen. La nostra primera posició fou un poc doctrinària i sectària, però el millor és anunciar obertament que canviem la nostra línia. És millor dir el que és. Poden afirmar que canviem el nostre programa i donar l'exemple de Lenin sobre la qüestió agrària. No fem trucs als obrers. Proposàrem una lluita més revolucionària però som una petita minoria. Vostès creuen en la Reforma Ludlow com a control als grans negocis i al govern; els acompanyàrem. Però l'última resolució del Comitè Nacional és equívoca i el plantejament de McKinney sobre què no hem canviat res no és cert, no és franc. Vostès no poden donar un viratge sense informar les masses, perquè no seria un viratge. Hem de dir: "Sí, hem fet aquest viratge perquè volem estar amb vostès." Subratllen açò de tal manera, que els lovestonistes perden la força de criticar-los. I els lovestonistes no tenen importància. Preocupen-se per les nostres relacions amb la classe obrera, això és d'importància.

[Ací es produí una discussió sobre quina seria la nostra posició si la Reforma Ludlow s'enviés novament (al Congrés) en una forma revisada i diluïda. Trotsky digué que hauria de veure la nova però que, en qualsevol cas, hauríem d'agitar-la tal com era i assenyala que els seus iniciadors ja eren incapaços de lluitar per ella.]

Shachtman: I vostè fa alguna distinció entre el nostre suport a la Reforma Ludlow i al desarmament?

Trotsky: El desarmament és completament diferent. És completament fals; la proposta de desarmament és fictícia. Però amb la Reforma Ludlow passa quelcom distint: els treballadors desitgen provar l'administració. Açò no té res a veure amb la Lliga de les Nacions, el tribunals d'arbitratge, les converses de desarmament. Propose que relacionem la Reforma amb la consigna pel dret de la joventut a votar als divuit anys.

Dunne: Els xicots de divuit en tindran vint-i-un quan arribe la guerra.

Trotsky: Sí, sí aqueix és un altre argument.

Cannon: ¿Vostè creu que el moviment stalinista té perspectiva de major creixement als Estats Units, d'una major expansió? Durant els darrers anys ha crescut tremendament no sols en membres sinó en ramificacions. M'incline a pensar que ha assolit la seua cúspide als Estats Units, encara que, en relació amb la guerra, els seus membres reben les benediccions del govern com a patriotes professionals i com a agents policíacs influents contra nosaltres. Però, en general, la terrible recepció que han tingut els Judicis de Moscou, el col·lapse de la política del Front Popular i de la seua política exterior, en general, li han propinat forts cops al moviment stalinista als Estats Units. Ara hi ha un atac molt més ampli contra el stalinisme. A més a més, en molts sindicats on tenien un poderós control s'ha desenvolupat l'oposició. Els nostres camarades ens diuen ara que l'odi contra els stalinistes està creixent en el sindicat de pintors, per exemple, on s'alien amb els pitjors elements del gangsterisme.

Shachtman.: Hi ha també altres símptomes importants. Hi ha dos periòdics liberals a Nova York, el *World Telegram* i l'*Evening Post*, dirigit per Stern, que és home de Roosevelt; fins fa poc, el *Post* era especialment tolerant amb els stalinistes, molt amistós.

Trotsky: He llegit la discussió entre Mayer i el director sobre la qüestió russa: fou força interessant.

Shachtman: Sí, ara el *Post* ha engegat una campanya contra els Judicis de Moscou. I *World Telegram* ha publicat els articles de Stobberg i atacat els sindicats stalinistes.

Trotsky: Crec que la derrota d'Espanya que ara s'apropa (la deserció del govern ocorrerà en les pròximes setmanes), produirà la més gran impressió, que es dirigirà directament contra els stalinistes. Després de la derrota, les parts compromeses s'acusaran unes a altres. L'odi dels socialistes en Espanya és terrible. Després tornaran els voluntaris i tindrem centenars de Beatty perquè la guerra civil és una gran escola. A més el Front Popular a França és un fracàs

total. Avui els informes mostren que el mercat de la borsa nord-americana està novament nerviós, ha caigut. Aquestes són les últimes convulsions de la política del New Deal amb totes les seues il·lusions. Aquests tres factors (la derrota a Espanya, la derrota del Front Popular a França i, amb el vostre permís, la fallida del New Deal) signifiquen un colp mortal per als demòcrates. Naturalment que també depèn de la nostra activitat. Després de la Guerra Mundial, la Segona Internacional semblava estar totalment morta i durant els primers anys la Tercera Internacional creixia i creixia. I espere que ara cresca també.

Karsner: La Tercera Internacional cresqué quan es produí una victòria. Però on vullga que els treballadors mirin ara trobaran derrotes. Els treballadors estan desil·lusionats no sols del stalinisme sinó del comunisme. No sé si aquests centenars de persones d'Espanya vindran cap a nosaltres o deixaran el moviment.

Trotsky: És totalment correcte. Ens ocasiona grans dificultats. La selecció dels nostres quadres és diferent, ocorre en un període diferent. Abans els quadres s'adherien a un estat victoriós, ara s'adhereixen a un programa revolucionari; el nostre desenvolupament és molt més lent que no el de la Komintern. D'altra banda, tindrem una nova generació. No hem d'oblidar la nova generació que no passà pel stalinisme. Per a nosaltres tot el problema consisteix en lligar els nostres quadres als obrers. La nova generació no està exhausta, no està cansada, per açò és simptomàtic que hàgem guanyat la joventut del PC i que la joventut comunista estiga començant a mirar cap a nosaltres. Aquest és el primer moviment important cap a nosaltres i creixerem.